

Konkrete virkninger av EØS-avtalen for Møre og Romsdal og landet

Morten Harper, utredningsleder i Nei til EU

November 2018

EU/EDS gjør seg gjeldende i hele 49 prosent av kommunestyresaker enten rettslig eller politisk. Bildet er fra kommunestyremøtet i Vinstra.

ARKIVFOTO: MAGNUS KNUTSEN BJØRKE

EU «ruler» i kommune- styrer og fylkesting

Nesten **HALVPARTEN** av alle saker som behandles i norske kommunestyre og fylkesting, berøres av EU-lovgivning og politikk.

De som trodde at alt som foregår i norske kommunestyresaker og fylkesting styres av lover vedtatt av Stortinget, må tro om igjen.

En kartlegging gjort av Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) for KS, viser at EU/EDS gjør seg gjeldende i hele 49 prosent av kommunestyresaker og 48 prosent av fylkestingssaker, enten rettslig eller politisk.

Med rettslig berøring menes forordninger og direktiver som regulerer og setter rammer for kommunenes og fylkeskommunenes oppgaveløsning. Politisk berøring handler om ambisjon eller ikke-rettslig forpliktelse forankret på politisk nivå for å nå målsetninger.

Sakene i kommunestyrene er i størst grad rettslig berørt, mens sakene i fylkestingene er av en mer politisk karakter, ifølge kartleggingen.

Plan- og byggesaker

Styreleder i KS, Gunn Marit Helgesen, mener undersøkelsen bidrar til ny, oppdatert kunnskap om EUs innvirkning i kommune-

sektoren.

«Undersøkelsen viser at det er viktig at kommunene har kunnskap om hva som foregår i EU. Det gir mulighet til å kunne påvirke, men også forhindre at man trækker helt feil, sier Helgesen.

Hun viser blant annet til viktigheten av å ha kunnskap om EUs anskaffelsesdirektiv. Årlig handler det offentlige varer og tjenester for flere hundre milliarder kroner.

Og det er nettopp EDS-avtalens konkurranseregler som i størst omfang berører kommunestyresakene dersom man ser anskaffelsessaker og saker som gjelder offentlig støtte, under rett, ifølge undersøkelsen.

På enkeltstaksfeltet er det imidlertid plan- og byggesaker som oftest berøres av EDS-avtalens regler. Hele 28 prosent av de rettslig berørte kommunestyresakene gjelder kommunens rolle som planleggingsmyndighet.

Noe av årsaken er at plan- og byggesaker forekommer hyppig på kommunestyremøter. En annen forklaring er at plan- og byg-

KUNNSKAP

Undersøkelsen viser at det er viktig at kommunene har kunnskap om hva som foregår i EU

Gunn Marit Helgesen,
styreleder i KS

gesaker i stor grad berøres av EUs direktiver for konsekvensutredning.

Vann, avløp og renovasjon og klima og miljø er andre saksfelt hvor EU og EDS gjør seg gjeldende.

Regional innvirkning

I norske fylkesting er det, foruten anskaffelsessaker, samferdselssaker som i størst grad er berørt av EU-lovgivning. NIBR mener det henger sammen med reformarbeidet i transportsektoren som har pågått de siste årene. Regelverk for offentlig støtte og sentrale direktiver som veifrastrukturdirektivet, tunnelledningsdirektivet og

bompengedirektivene er med på å sette rammer regionalt i Norge. Klima- og miljø saker, regional planlegging, kultur og folkehelse er andre saksområder der fylkestingssaker berøres.

EU-programmer

NIBR har også sett nærmere på kommunesektorens deltakelse i ulike EU-programmer, blant annet klimaprogrammet «Life». Ifølge NIBR kan det være mye å hente på deltakelse i programmet.

«Dette er et relevant program for kommunesektoren. Norge bruker milliarder på å kjøpe seg inn i ulike programmer, det er derfor viktig at vi deltar i de riktige programmene, sier Styreleder i KS, Gunn Marit Helgesen.

Sist gang en lignende undersøkelse ble gjort var i 2008. Kartleggingen den gang kom fram til at omtrent 73 prosent av sakene i kommunestyre og fylkesting var berørt. Ifølge NIBR er det ingen grunn til å tro at kommunesektoren berøres i mindre grad nå enn tidligere. Det vises til at kartleg-

gingen i 2008 ble gjort med noe annerledes metodikk og avgrensning, som mest sannsynlig er årsaken til differansen.

Selv om undersøkelsen viser at den rettslige og politiske berøringen setter rammer for utvelsen av kommunesektorens oppgaver og virksomhet, konkluderer NIBR med at den også gir muligheter til utviklingsarbeid.

EUN SVENDSEN, 917 34715
elin@kommunal-rapport.no

FAKTA

♦ Undersøkelsen har kartlagt sakslistene fra et utvalg kommunestyre- og fylkestingsmøter i 2017.

♦ Til sammen 86 sakslistene fra kommunestyremøter fordelt på 43 kommuner er gjennomgått.

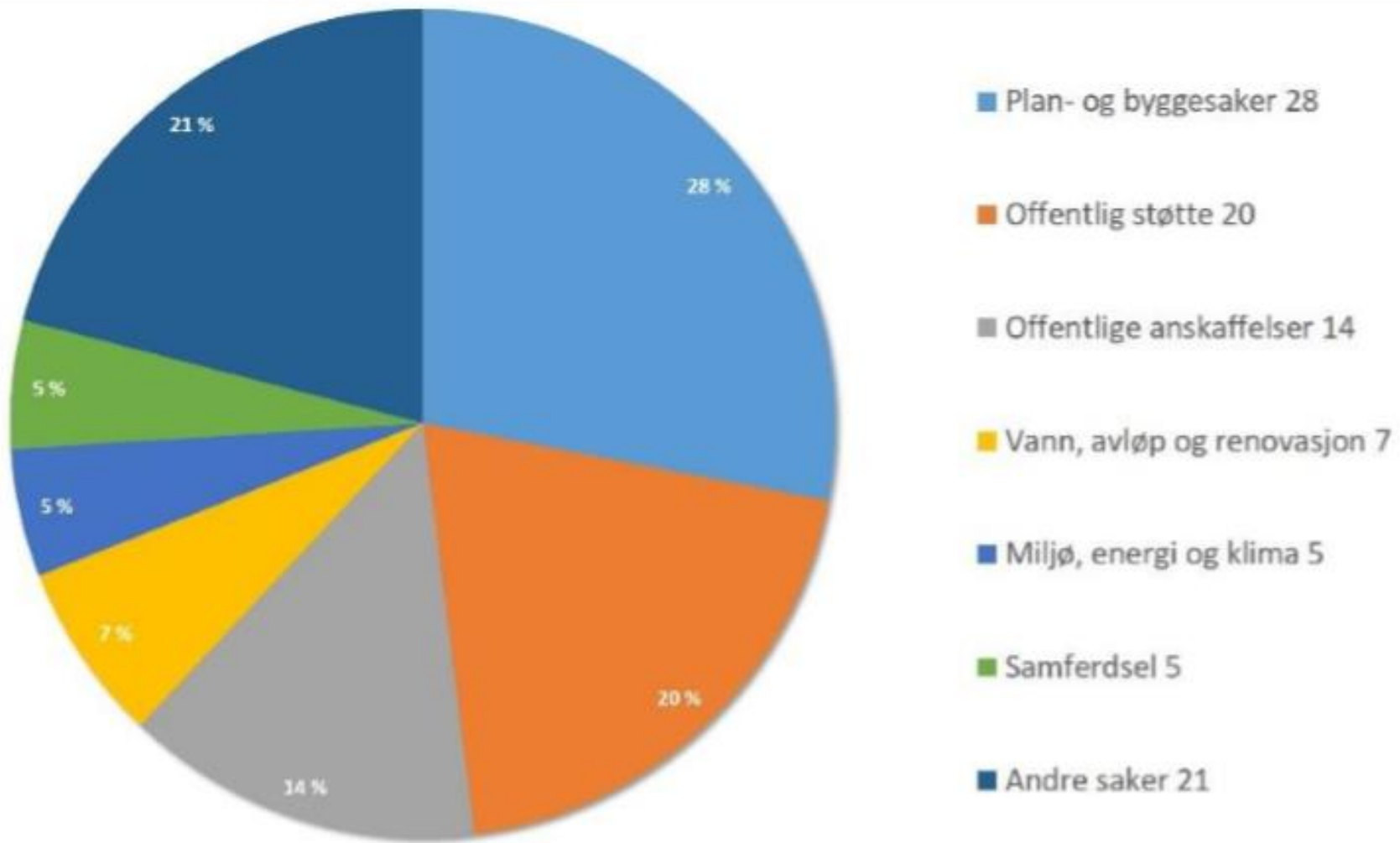
♦ I tillegg er 10 sakslistene fra fylkestingsmøter i 5 fylkeskommuner, totalt 1175 saker, gjennomgått.

♦ 40 av de 43 kommunene er valgt tilfeldig mens tre kommuner (Oslo, Bergen og Trondheim) er valgt fordi de er de tre største norske kommunene.

«Undersøkelsen viser at EU-lovgivning og -politikk gjør seg gjeldende i 49 prosent av kommunestyresakene. Det er med andre ord en betydelig berøringsflate mellom EUs politikk og regler, og norske kommunestyresaker.»

Rapporten «EU på dagsorden i norske kommuner og fylkeskommuner»

Andel rettslig berøring målt i forhold til saksfelt

Differensiert arbeidsgiveravgift

Bred politisk enighet i Norge om at den differensierte arbeidsgiveravgiften er en god ordning for å utvikle næringsliv og arbeidsplasser i distriktene.

Hver gang EU endrer sine regler for regionalstøtte, som unionen normalt gjør hvert syvende år, må Norge føre en ny kamp for den differensierte arbeidsgiveravgiften.

Ordningen er flere ganger blitt endret – frem og tilbake. Dette skaper uforutsigbarhet.

Fall i salg og igangsettelse av nye boliger

Salg og igangsettelse av nye boliger fortsatte fallet i februar, men nedgangen ser ut til å bremses opp, viser tall fra Boligprodusentenes Forening.

Nedgangen i boligsalget var i februar på 15 prosent, sammenlignet med samme måned i fjor. Igangsettelse av nye boliger falt 14 prosent i samme periode.

Både salg og igangsettelse av nye boliger per februar ligger 26 prosent under

nivået for 2013, sier administrerende direktør Per Jæger i Boligprodusentenes Forening.

Per januar lå salg og igangsettelse av nye boliger 40 prosent under fjorårets nivå.

Den negative tendensen ser ut til å ha bremses opp, men situasjonen bekymrer oss fortsatt, sier Jæger.

Salgsnedgangen i januar og februar rammer alle byggtypen, mens for igangsettelsen holder enebolig seg stabilt på

nivå med fjoråret. Leiligheter og småhus faller kraftig. Det var i februar nedgang både i salg og igangsettelse i de fleste av landets fylker, men særlig hardt rammet ble Oslo, med en nedgang på 55 prosent fra samme tidspunkt i fjor.

Til tross for dårlig salg er det en fortsatt stigende optimisme blant aktorene, med en forventning om bedring i markedsbildet på både tre og tolv måneders basis, sier Jæger.

Avgiftssjokket: Begge regjeringene visste, men ingen varslet NORD-NORGE

Mens Norge var opp-tatt med regjeringsskifte, innførte ESA regelverket som ga milliardregning til nye sektorer i nord.

JOURNALIST LINDA VAENG SÆBØ

Under valgkampen sist høst visste forrige regjering at EU ikke ønsket å gi differensiert arbeidsgevinst for sektorene transport, finans og energi i Nord-Norge. Men de varslet ikke de berørte sektorene.

Vakuum under regjeringsskiftet, hvor verken forrige eller nåværende regjering tok ansvar, synes nå som den mest sannsynlige forklaringen til hvordan transport, energi og finanssektoren i Nord-Norge fikk sommeren vil få en milliardregning i økt arbeidsgevinst.

Jobbet under valgkampen

Under valgkampen på sosionemmen i fjor jobbet den daværende regjeringen overfor ESA for at de nå rammede sektorene ikke skulle unntas fra ordningen med differensiert arbeidsgevinst.

Men de sa ingen ting til landsdelen eller til de berørte sektorene.

Det er riktig at EU fastsatte sine rammer for regionalstøtte sommeren 2013. Vi var ikke enige i de sektorvis unntakene som EU ønsket.

Vi sendte et brev i august hvor vi protesterte mot dette, sier stortingsrepresentant Trygve Slagvold Vedum (Sp) som var landbruksminister i Stoltenberg-regjeringen.

Som nestleder i Sp satt han også i partiledelsen med daværende kommunal- og regionalminister, Liv Signe Navarsete.

Navarsete selv er sjekket og kan ikke svare på Nordlys' spørsmål.

Reiste i ESA-møte

EU-kommisjonen la sitt grunnlag for ordningen allerede 19. juni i 2013.

Her framkommer de sektorvis unntakene, som regjeringen ved kommunal- og regionalminister i brev form protesterte mot i august samme år.

I dette brevet datert 26. august

2013 ber senterpartiadministrasjonen oss spesielt merke oss setningene: «To avoid unnecessary administrative costs and maintain an effective regional aid schemes, it is important with as few sectoral exceptions as possible».

Navarsete avbrøt valgkampen og reiste selv i møte med ESA 5. september 2013 hvor hun ga uttrykk for at Norge ville at de berørte sektorene fortsatt skulle ligge under ordningen, sier Vedum.

Til Brussel

Men i pressemeldingen daværende regjering sendte ut fra dette møtet med ESA framkommer det ingen ting som tydet på at kommunalminister Navarsete var i Brussel for å jobbe med å fortidre sektorvis unntak.

Tvert imot handlet pressemeldingen om en bekymring for at kommunene i Midt-Norge og på Vestlandet skulle falle utenfor ordningen.

«I summa gjorde Kommissjonen et vedtak som har skapt usikkerhet rundt hva delar av Norge som i framtida skal ha lagare arbeidsgevinst. I første fall kan vedtaket tolkast slik at kommunar i Midt-Norge og Vestlandet fell utanfor ordninga. Fleire fylkeskommunar og kommunar har den siste tida kontakta KRD på grunn av uro for kva som kan skjæ», skrev regjeringen i en pressemelding 5. september.

Pressemeldingen avsluttes med at ESA-president Oda Helen Sletten uttaler at Norge i møte i Brussel pekte på mulige uklarheter i tolkningen av EU-kommisjonens vedtak.

I utgangspunktet legger vi ikke opp til å endre den situasjonen vi ser i dag, sa Sletten ifølge regjeringen.

Hadde ambisjoner

Vedum sier til Nordlys at det nå dreier seg om dramatiske avgiftsskninger for de bedriftene som ble rammet av de sektorvis unntakene.

Disse sektorene skal nå betale inn et milliardbeløp i økte avgifter – som staten vil få inn. Dette må kompenseres gjennom ulike tiltak, sier Vedum.

Han nevner transportskatter som et tiltak, men sammen vil bli en delvis ordning om differensiert arbeidsgevinst, fastslår han.

Men hvorfor varslet ikke dere i

daværende regjering om at disse sektorene kunne bli unntatt?

– Fordi vi hadde som ambisjon om at disse sektorene fortsatt skulle kunne komme med i ordningen. Det var det vi jobbet for, sier Vedum.

Tiden var ute

Han viser Nordlys' spørsmål om dette kan ha noe med valgkampen å gjøre.

– Nei, da hadde jo Navarsete selv latt være å dra og heller sendt en statssekretær. Det var viktigheten av saken som gjorde at Navarsete dro. Vi jobbet for at disse sektorene ikke skulle unntas, sier Vedum.

Den påtrossende senterpartilederen sier at det også var der saken sto under valget 9. september 2013 – da ny regjering ble valgt. De selv oppfattet da at deres tid var ute.

– Etter den tid har den nye regjeringen fulgt prosessen, sier Vedum.

Vedtatt en uke senere

Samtidig som Norges regjeringsskifte høsten 2013, jobbet ESA videre med å utvikle sine retningslinjer for regionalstøtte, og hvor de sektorvis unntakene lå inne.

Erna Solberg regjering ble utnevnt i statsråd 16. oktober 2013. En drøy uke senere, 23. oktober, vedtok EFTAs overvåkningsorgan, ESA, de nye retningslinjer for regionalstøtte fra 2014 til 2020.

De nye retningslinjene ble varslet i en pressemelding fra regjeringen Solberg 23. oktober. Heller ikke her nevnes noe om de sektorvis unntakene for transport, energi og finans.

«De nye retningslinjene innfører de viktigste norske interessene for å kunne drive en aktiv regionalpolitikk. Muligheten for å støtte investeringer i bedrifter i Distrikts-Norge videreføres. Det samme gjelder muligheten for å kunne gi differensiert arbeidsgevinst i områder med svært lav befolknings tetthet», skriver Solberg-regjeringen – og siterer kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner.

For Norge har det vært svært viktig å sikre at retningslinjene åpner for en slik fleksibilitet i fastsettelsen av virksomhet i nord. Den avgitte regjeringen har fått på plass et godt samarbeid mellom ivaretar norske interesser. Det gjør at vi fortsatt kan gi støtte til de områdene som trenger det mest, sier Sanner ni dager etter regjeringsskiftet.

Første gang de sektorvis unntakene nevnes i klartekst er 5 februar i år. Da sier finansminister Siv Jensen i Stortingets spørretime følgende:

«Dei nye retningslinjene set visse nye vilkår til å gi regionalstøtte til bl.a. energisektoren, finans- og forsikringssektoren samt transportsektoren. Omfanget av dei nye vilkåra er noe usikre, og regjeringa arbeider aktivt for å få klar avklaring i EU-kommisjonen og ESA», svarer Jensen skriftlig til stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete.

Sender forslag

Det Navarsete egentlig spurte om var om finansministeren kunne stadfeste at hun ville arbeide for at den differensierte arbeids-

RIKTE AVGIFTER: Trygve Slagvold Vedum (til venstre) sier at partikolligan Liv Signe Navarsete protesterte mot ordningen om økt arbeidsgevinst da hun reiste til et møte med ESA i Brussel. Liv Signe Navarsete (i midten) og Trygve Slagvold Vedum (til høyre) reiste til Brussel for å møte ESA-president Oda Helen Sletten (til høyre) i Brussel. Foto: Håkon Mørholm Larsen, NTB scanpix

bedriftsgevinst også i neste periode kan omfatte områder utenfor Nord-Norge og Hedmark/Oppland, som er de to landsdelene som tilfredstill kriteriet for svært lav befolknings tetthet», skriver Solberg-regjeringen – og siterer kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner.

For Norge har det vært svært viktig å sikre at retningslinjene åpner for en slik fleksibilitet i fastsettelsen av virksomhet i nord. Den avgitte regjeringen har fått på plass et godt samarbeid mellom ivaretar norske interesser. Det gjør at vi fortsatt kan gi støtte til de områdene som trenger det mest, sier Sanner ni dager etter regjeringsskiftet.

Første gang de sektorvis unntakene nevnes i klartekst er 5 februar i år. Da sier finansminister Siv Jensen i Stortingets spørretime følgende:

«Dei nye retningslinjene set visse nye vilkår til å gi regionalstøtte til bl.a. energisektoren, finans- og forsikringssektoren samt transportsektoren. Omfanget av dei nye vilkåra er noe usikre, og regjeringa arbeider aktivt for å få klar avklaring i EU-kommisjonen og ESA», svarer Jensen skriftlig til stortingsrepresentant Liv Signe Navarsete.

Sender forslag

Det Navarsete egentlig spurte om var om finansministeren kunne stadfeste at hun ville arbeide for at den differensierte arbeids-

Aker Solutions var ukjent med hvor rigg skulle brukes

Aker Solutions sier de ikke vil levere service og reservedeler til en rigg de har vært med på bygge, etter at det ble kjent at den skal brukes til oljeboring utenfor Vest-Sahara.

Aker Solutions har levert utstyr for rundt 300 millioner kroner til et boretisk prosjekt på sitt første oppdrag vil bli brukt til å

bore etter olje utenfor okkuperte Vest-Sahara, melder NRK. Det delvis statside selskapet hevder overfor NRK at det ikke var klart hvor riggen skulle brukes da avtalen ble inngått, melder NTB.

Hadde vi vist at utstyret skulle brukes i Vest-Sahara hadde vi ikke inngått avtalen, siden det er imot våre interne re-

ningslinjer, sier kommunikasjonsdirektør Bunny Nooryani (bildet) i Aker Solutions ifølge NTB.

Hun sier det ikke vil bli aktuelt å inngå nye kontrakter knyttet til riggen så lenge den opererer i dette området.

Norske myndigheter fraråder norske bedrifter all næringsvirksomhet med Vest-Sahara, Nooryani.

fordi landet er okkupert av Marokko.

Vi signerer ofte avtaler om service og reservedeler til utstyr som vi allerede har levert, men vi har i slike avtaler forbehold om at vi ikke vil levere utstyr dersom riggen blir brukt i et område hvor vi ikke vil gjøre forretninger, som Vest-Sahara, sier Nooryani.

Visste du at

CLEOPATRA AS KLAR OG INTERIØR er nyregistrert i foretaksregisteret hos Brønnøysundregistrene. Adresse er Kirkevegen 2, Storvætt, Formål: Salg av dekorasjoner og interiør. Startkapital er 30.000 kroner. Daglig leder er Anita Jeannette Røng og styreleder er Rannevig Hansen Røng.

MOLUND VVS AS er nyregistrert i foretaksregisteret hos Brønnøysundregistrene. Adresse er Brustadvæien 206, Brustadvæien, Formål: VVS-arbeid, samt annen virksomhet som naturlig hører inn under dette. I tillegg skal selskapet kunne delta i andre selskaper med økonomisk formål. Startkapital er 30.000 kroner. Daglig leder og styreleder er Ole Molund. Varamedlem til styret er Kine Molund.

SOLLI BYGG AS er nyregistrert i foretaksregisteret hos Brønnøysundregistrene. Adresse er Lanes, Hanesnes, Formål: Drive diverse byggeaktiviteter samt levere nødvendige materialer. Daglig leder og styreleder er Jarle Inge Solli og styreleder er Eivind Jensen Solli.

STIEN HOLDING AS er nyregistrert i foretaksregisteret hos Brønnøysundregistrene. Adresse er Storgata 9, Hammerfest, Formål: A investere i aksjer og verdipapirer, drive med konsulentvirksomhet samt det som naturlig hører inn under dette. Startkapital er 30.000 kroner. Styreleder er Bjørn Martin Stien. Øvrig styremedlem er Marianne Lis Christensen.

STORSTLETT er nyregistrert som enkeltpersonforetak i foretaksregisteret hos Brønnøysundregistrene. Adresse er Tårnveien 9, Narvik. Formål: Detaljhandel, butikk, kiosk. Innehaver er André Storslett.

HOVSUND AS er nyregistrert i foretaksregisteret hos Brønnøysundregistrene. Adresse er Hovsund, Gimsøy, Formål: Kjøp og salg av fisk og fiskeprodukter, samt kjøp, salg og utleie av fast eiendom, og annet som naturlig faller sammen med dette, herunder å delta i andre selskaper med lignende virksomhet, kjøp og salg av aksjer, eller på annen måte gjøre seg interessert i andre foretak/bedrifter. Startkapital er 30.000 kroner. Daglig leder og styreleder er Per-Christian Listau Johansen. Øvrige styremedlemmer er Harald Johansen og Siri Listau Johansen.

Tromsø

I mars i år sender regjeringen Solberg sitt forslag til ESA hvor de aksepterte retningslinjene, avgiftsnivået opprettholdes på dagens nivå, de aktuelle sektorene energi, transport og finans får full arbeidsgevinst – og 31 nye kommuner ser i landet kommer inn under ordningen.

Kraftmønstring mot energibyrået: – Ein kamp vi ikkje har råd til å tape

ODDA/MO (NRK): Fagrørsla fryktar eit europeisk kraftsamarbeid vil svekke råderetten over norsk vasskraft. Torsdag protesterer motstandarar over heile landet mot ACER.

TYDELEG NEI: Fleire stader i Noreg vert motstanden mot norsk deltaking i EU sitt energibyrå ACER markert torsdag kveld. Her frå Mo i Rana, der opp mot 200 personar hadde møtt opp.

FOTO: ANDREAS TRYGSTAD / NRK

Tale Hauso
Journalist

Elise Farestveit
Journalist

Martin Fjærtøft
Journalist

Andreas Nilsen Trygstad
Journalist

Publisert i går, kl. 20:03
Oppdatert for 2 timer siden

Hva er problemet med ACER?

- **Avståelse av suverenitet:** Vi gir fra oss energimakt til EU. Reguleringsmyndigheten i Norge (RME) skal kopiere vedtak i overvåkingsorganet ESA, som kopierer EUs energibyrå.
- **Strømprisene** for oss forbrukere i Norge vil gå opp.
- **Kraftkrevende industri** vil miste sitt viktigste konkuransefortrinn: Billig og langsiktig energi.
- **Miljøet taper** i en kraftutveksling der vann skal pumpes tilbake og det blir store variasjoner i vannføring.

Næringsliv

Hver dag har Nationen temaskider:

- Mandag • **Forskning og utdanning**
- Tirsdag • **EU**
- Onsdag • **Internasjonalt landbruk**
- Torsdag • **Næringsliv**
- Fredag • **Mat**
- Lørdag • **Nyskapning**

Skyr folk med trening via Nav

Arbeidsliv. Arbeidsgivere vil heller ansette folk som har gått arbeidsledige, enn folk som har hatt arbeidstrening via Nav, viser en forskningsrapport fra Novis.

– De som ansetter straffer på mange måter unge som har vært på arbeidstrening. De vurderes som mindre egnet enn de søkerne som bare har vært arbeidsledige, sier forsker Christen Hyggen til NRK.

Han er ansatt på velferdsforskningsinstituttet Nova ved Høgskolen i Oslo og Akershus. ©NTB

Safe kan miste en tredel av medlemmene

Fagforening. Statoil-ansatte vurderer å trekke seg ut av Safe på grunn av en interessekonflikt. I så fall mister fagforeningen en tredel av medlemmene sine.

De ansatte i Statoil hevder at Safe ikke lenger representerer medlemmene som jobber i oljeselskapet godt nok, skriver NRK.

Konflikten blusset særlig opp etter Safe-kongressen for noen uker siden. Der tapte de Statoil-ansattes kandi-

Foto: Audun Braastad / NTB scanpix

Fikk milliardkontrakt

Næringsliv. Aker Solutions har dratt i havn en kontrakt om å modifisere en produksjonsmodul på riggen Maersk Inspirer.

Bestillingen kommer fra Maersk, til en verdi av én milliard kroner. Riggen ligger på Yme-feltet i Nordsjøen, som ble stengt i 2001, og nå bygges ut igjen av Repsol, skriver Sysla.

Arbeidet innebærer ingeniørarbeid, innkjøp, konstruksjon, installering og oppkobling. ©NTB

• Energi

EU-byrået Acer får flere oppgaver og nytt mandat. Men Stortinget skal diskutere Acer slik byrået var då det vart oppretta i 2009.

Energibyrådet Acer får fleire oppgaver

Stortinget skal om kort tid ta stilling til om Noreg skal bli knytt til EUs energibyrå Acer. Regeringa ønskjer norsk tilslutning, og meiner det å knyte seg til Acer ikkje er å gi opp suverenitet.

Difor vil regjeringa ikkje vurdere Acer etter Grunnlovens paragraf 115, som krevte fjerdedels fleirtal. Men det Stortinget kjem til å vurdere er Acer, slik byrået var då det vart oppretta i 2009, ikkje Acers nye mandat.

Fleire oppgaver

Acers første mandat var å sikre «grensekryssande infrastruktur». Med Vinterpakken, eit svært omfattande lovforslag om EUs felles energimarknad, ser det ut til at Acers nye oppdrag vil bli å sjå til «regulatoriske saker med grensekryssande relevans».

– Dette kan vere ei utviding av mandatet, eller ei stadfesting av den praksisen Acer har i dag. Det har tidlegare vist seg å vere vanskeleg å dra grensa for kva som er grensekryssande infrastruktur, i og med at nettet, og dei norske, er kopla saman gjennom uttandlandskabelar, seier Torbjørn Jevnaker. Ho er doktorgradstipendiat ved Universitetet i

Oslo, og skriv avhandling om EUs energipolitikk.

Vinterpakken

Ho påpeikar at både EUs tredje energimarknadspakke frå 2009 og Vinterpakken har innverknad på reguleringa av det nasjonale straumnettet. Med Vinterpakken kan også avgjerdsprossane i Acer bli endra.

– Eit av forslaga går ut på å endre avgjerdsprosessen i Acer. Det kjem framleis til å vere dei nasjonale energidirektorata som har handa på rattet i Acer, men tidlegare har avgjerder blitt tatt med 2/3 dels fleirtal. No er det foreslått at avgjerdsane skal bli tatt med simpelt fleirtal. Det kan bety at fleire vil bli overkyrde, seier Jevnaker.

Må inn i nye Acer

Acer ser også ut til å få ei større rolle som overvaker i lag med dei nasjonale energidirektorata.

– Acer vil også få ei utvida rolle med å overvake systemansvarlege selskap som Statnett, og for å legge teknisk standard for nettverksforbindelsar mellom land, seier Jevnaker.

Om Noreg sluttar seg til Acer,

vil Noreg også slutte seg til Acers nye oppdrag.

– Praksisen er at når ein tar nokon i BOS-avtalen, må ein også ta inn den nye versjonen av loven. Når ein først har venta så lenge med å ta inn den tredje energimarknadspakken, den er jo frå 2009, så kunne ein kanskje også vente til Vinterpakken er ferdig. Då ser ein kortsids det blir, seier Jevnaker.

Vanskeleg å sjå følgjene

Henrik Bjørnebye, som er professor ved Nordisk Institutt for sjørett ved Universitetet i Oslo, seier det er svært vanskeleg å vurdere kva som vil bli følgjene av Vinterpakken.

– Forslaget er svært omfattande, både institusjonelt og innhaldsmessig. Det er vanskeleg å sjå kva som vil bli følgjene, særleg fordi det samstundes blir utarbeidd omfattande nettreugar i samband med den tredje energimarknadspakken. Vinterpakken og arbeidet med nettregeane ber preg av at ein prøvar å løyse svært mange utfordringar på same tid, seier Bjørnebye.

Stor risiko

Han seier at omfanget av dei kommande lovendringane er så stort, også til EU å vere, at det er eit potensielt problem.

– Når ein endrar så mykje på ein gong, fører det med seg ein risiko for inkonskvens i delar av regelverket, seier Bjørnebye.

Astrid Sverresdatter Dypvik
astrid.dypvik@nationen.no

Vil ha Acer: Olje- og energiminister Terje Søviknes vil knytte Noreg til Acer.
Foto: Heiko Jungel/Scanpix

Kritikk: SVs Lars Haltbrekken har sagt at å slutte seg til Acer er som å kjøpe katta i sekken.
Foto: Håkon Mosvold Larsen/Scanpix

Acer: EUs energiregulatorbyrå får fleire oppgaver.

Foto: Terje Bendiksen/Scanpix

Fakta

Vinterpakken og Acer

• EUs energiregulatorbyrå Acer vart oppretta som del av EUs tredje energimarknadspakke som kom i 2009. Byrået har hovudkontor i Ljubljana i Slovenia.

• Den gongen fekk Acer myndighet til å gjere vedtak i saker knytt til grensekryssande infrastruktur. Vinterpakken vart lagt fram 10. november 2016. Dette er ei lovoppgave som skal vidareutvikle EUs indre energimarknad.

KJELDE: EU

Praksis

«Når ein tar noko inn i EØS-avtalen, må ein også ta inn den nye versjonen av loven.»

Torbjørn Jevnaker, doktorgradstipendiat ved Universitetet i Oslo

«EU vil fortsette å integrere
Norge fullt ut i unionens
indre energipolitikk.»

Fra EU-kommisjonens melding om energiunionen (2015)

Gassforhandlingsutvalget ble avviklet på grunn av krav fra EU.

Kravet i petroleumsloven om at oljevirksomhet på norsk sokkel skal ledes fra eller ha base i Norge ble fjernet etter påtrykk fra ESA.

Fiskeri: skulle være utenfor, slik ble det ikke

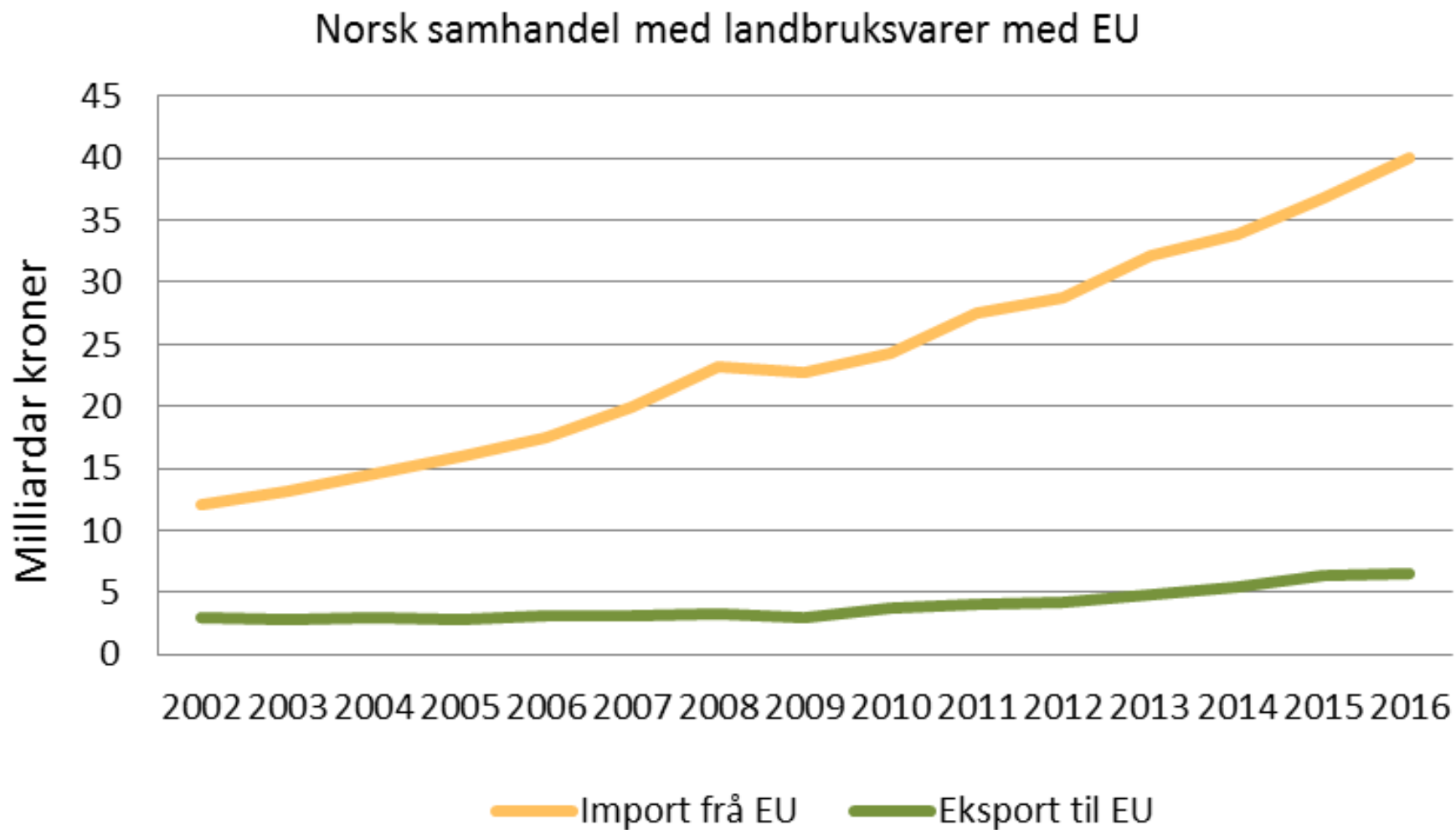
- EØS har medført at utlendinger fritt kan eie norske oppdrettsanlegg.
- Eierskapsbegrensninger for å sikre flere aktører er fjernet.
- Plikten til å lande norsk fisk i Norge, er fjernet (Protokoll 9 artikkel 5).
- Fiskerisektoren er generelt berørt av de fire friheter, med unntak av norske reguleringer av fangstleddet.

Norge har en selvstendig landbrukspolitikk (jordbruksoppgjøret, markedsregulering og tollvern).

Men EØS griper inn:

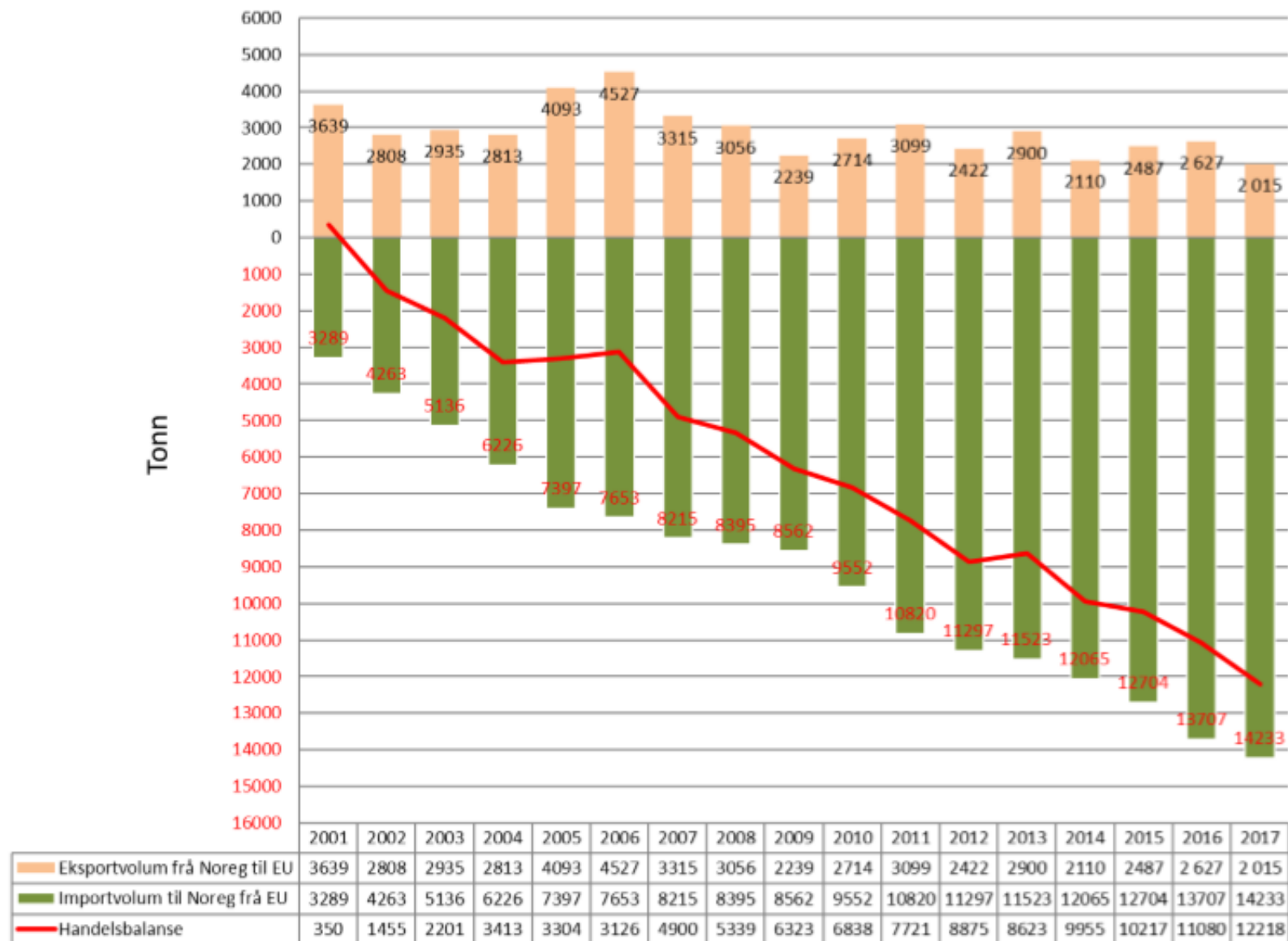
- Det veterinære grensevernet fjernet (1998)
- Regler for mattrygghet
- GMO
- Tekniske standarder i landbruket
- Handel med landbruksvarer

Handelen med landbruksvarer

AgriAnalyse/Landbruksdirektoratet/SSB

Samhandelen med EU på ost

AgriAnalyse/Landbruksdirektoratet/SSB

Slik leser du kartet

Flyktninger ankommet

Antall flyktninger ankommet og på gjennomreise (transit) i 2015.
Kilde: migration.iom.int.

Innvandrere i EU/EØS

Innvandrere fra EU/EØS-land
Personer fra andre EU/EØS-land som oppholder seg i landet, for det meste arbeidsinnvandring
Kilde: The Migration Observatory og SSB

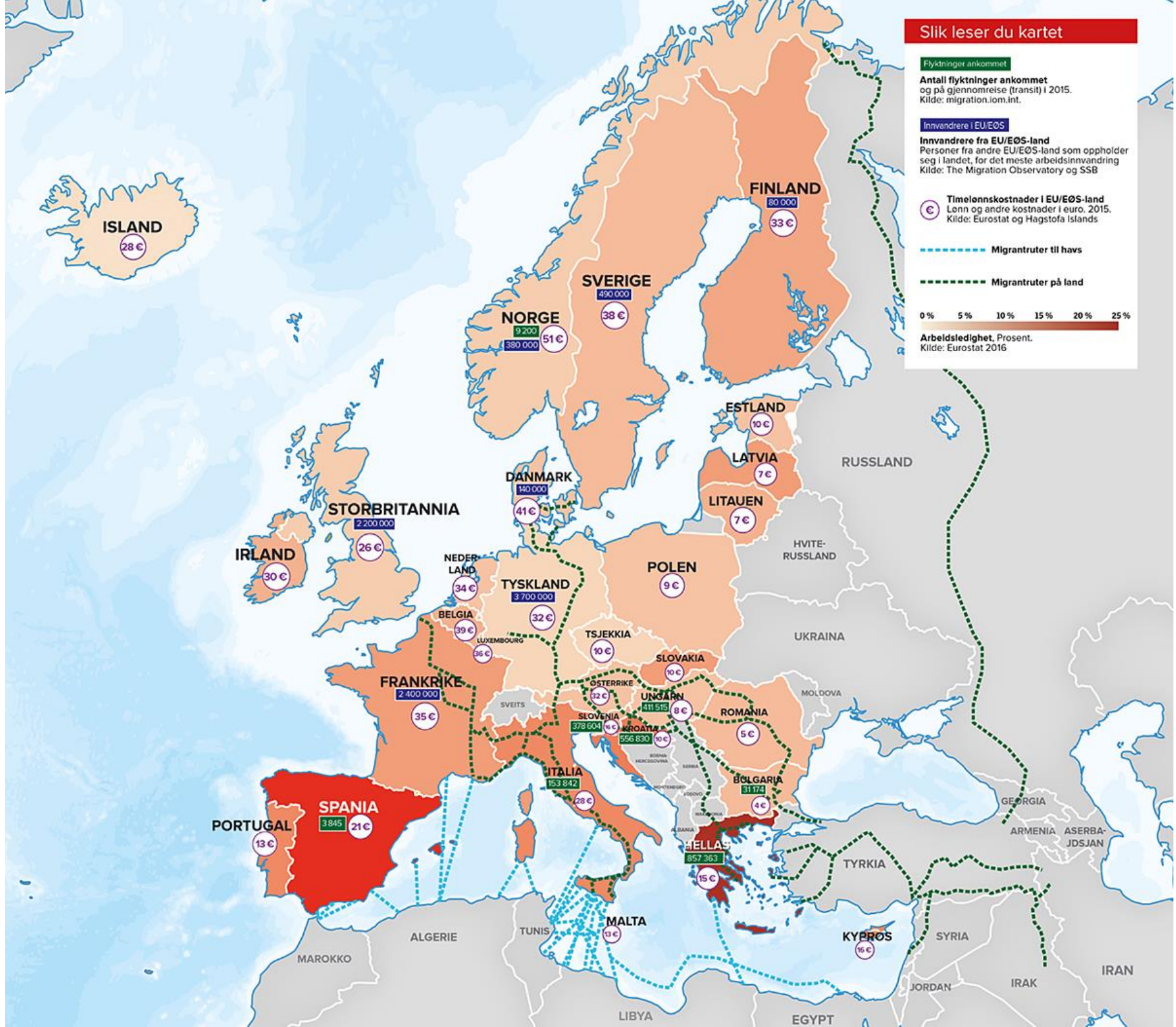
Timelønnskostnader i EU/EØS-land
Lønn og andre kostnader i euro, 2015.
Kilde: Eurostat og Hagstofa Islands

Migrantruter til havs

Migrantruter på land

0 % 5 % 10 % 15 % 20 % 25 %

Arbeidsledighet, Prosent.
Kilde: Eurostat 2016

Mobilitetspakken

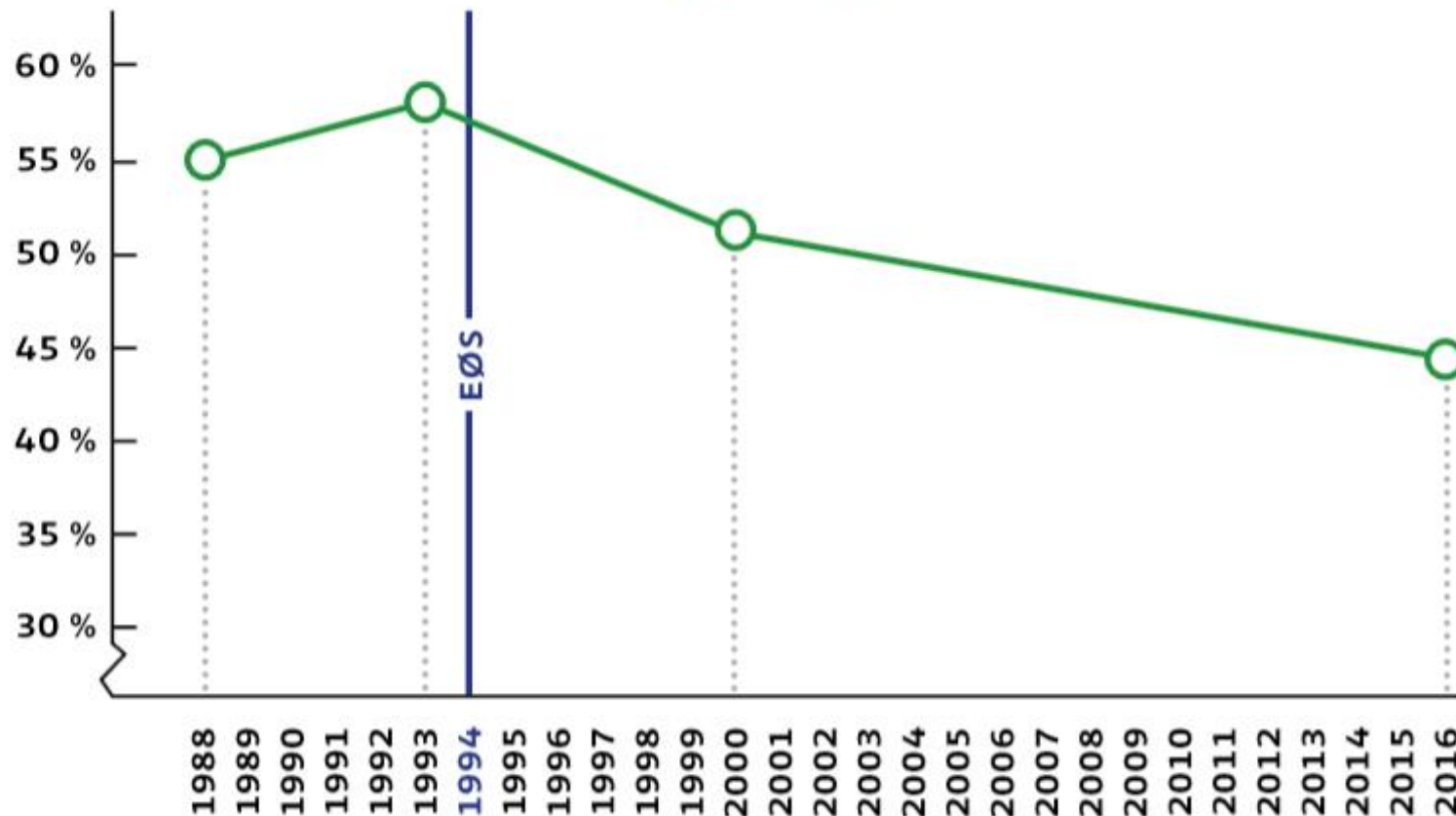
EUs nye
mobilitetspakke
(veipakke) legger
opp til et
ubegrenset antall
kabotasjeoppdrag

«At Norge sier opp dagens EØS-avtale. En stadig strøm av EU-direktiver og EØS-regler utgjør en trussel mot norske faglige rettigheter, f. eks. vikarbyrådirektivet, postdirektivet, kabotasjereglene og Jernbanepakke 4.»

**Transportarbeiderforbundets landsmøtevedtak
januar 2014**

Trenger vi EØS-avtalen for å handle med EU?

Andelen fastlandseksport til EU-land før EØS-avtalen og i dag

Fastlandseksporten (varer uten olje og gass) fra Norge til EU før EØS-avtalen (1988 og 1993), og de samme 12 EU-landene med EØS (2000 og 2016).
Kilde: SSB.

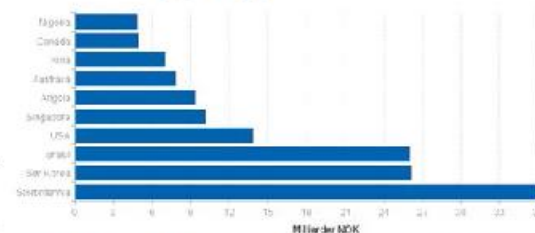
NORGES STØRSTE INDUSTRI HANDLER MEST MED STORBRITANNIA:

Leverandørindustrien er lite EØS-avhengig

O

AV ARNE
BYRKJEFLØT
arne.byrkjeflot@
nettlu.no

Brexit gjør Norges største industri uavhengig av EU. Ingen EU-land vil være blant de **ti viktigste markedene** for norsk leverandøriindustri.

Største markeder. Internasjonal omsetning for norsk leverandøriindustri i 2015, ti største land. KILDE: RYSTAD ENERGY/NORSK PETROLEUM.NO

Den oljebaserte leverandøriindustrien er Norges største. De har 160 000 ansatte, en årlig omsetning på 470 milliarder kroner, og 180 milliarder er eksport til andre land enn Norge.

De andre store norske eksportnæringene i Norge, sjømat og prosessindustri leverer varer. Det er få som tror at vareeksporten vil møte økt toll eller andre hindringer om Norge melder seg ut av EØS-avtalen. Da det anerkjente norske konsultantselskapet Menon analyserte virkningen på norsk eksport ved å bytte ut EØS-avtalen med en handelsavtale, var det nettopp leverandøriindustrien de var mest bekymret for.

Rapporten sa om maritim- og offshore leverandøriindustri at «Denne industrien er kunnskapsintensiv og ofte verkstedsbasert der produktene er representert ved større systemer, unike løsninger, store investeringskostnader og globalisert verdikjeder. Næringen er avhengig av fri flyt av varer, men også fri flyt av tjenester og arbeidskraft ettersom denne typen produkter krever mye modifikasjon, installasjon og bedriftssamarbeid. Næringen har i begrenset grad behov for IPR-beskyt-

telse [immaterielle rettigheter som beskyttelse av oppfinnelser, forretningshemmeligheter og andre innovasjoner. Red. ann.] ettersom produktene ofte er unike.»

Etter brexit er det ikke lenger noen grunn til denne bekymringen. Rett og slett fordi det, utenom Storbritannia, ikke er til EU eksporten skjer.

Ingen EU-land er blant de ti største markeder for norsk leverandøriindustri når Storbritannia forlater EU.

Alternativet til EØS: Fornyet handelsavtale

- En avtale mellom to likeverdige parter, Norge og EU.
- Ingen forutsetning om innføring av nytt regelverk. Ikke overvåkingsorgan og domstol.
- Tollfri handel med industrivarer.
- Gjensidig markedsadgang for tjenester.
- Men ikke fri flyt av arbeidskraft eller fri etableringsrett.

Handelsavtale som fungerer

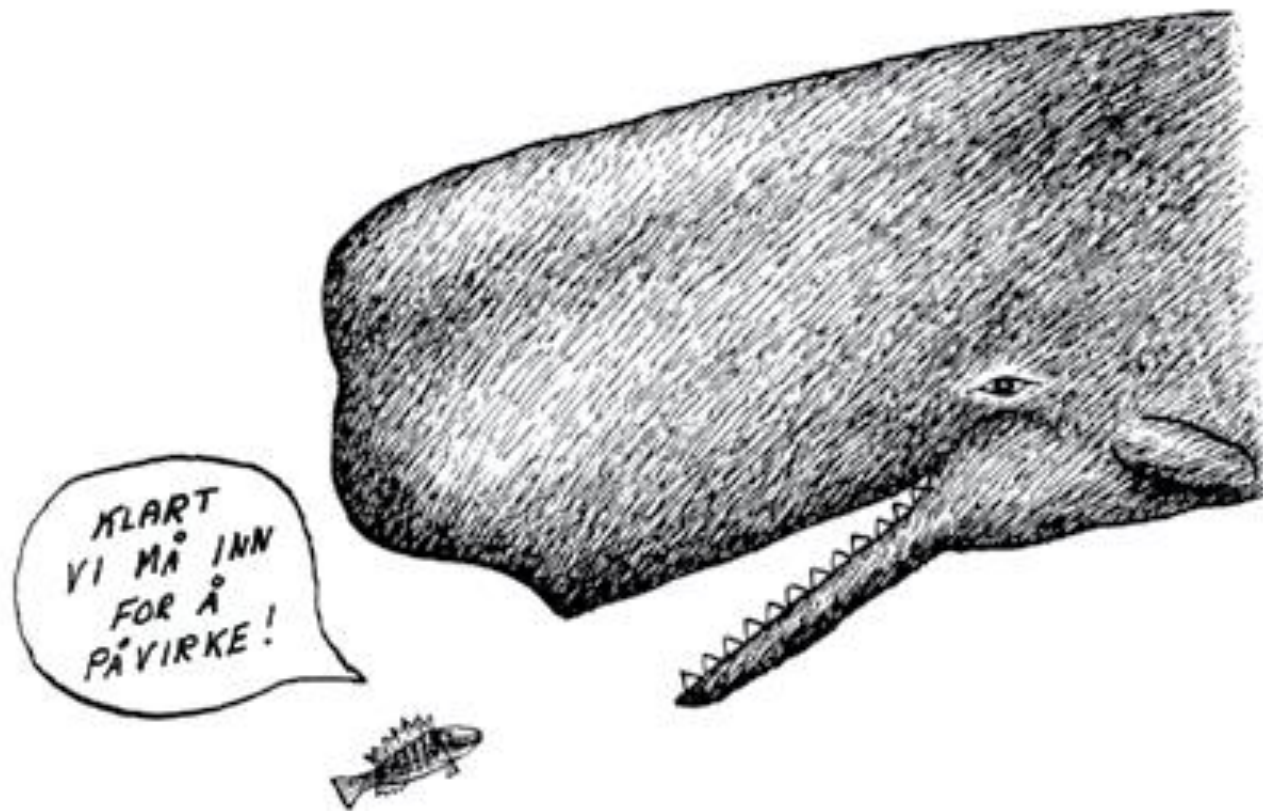
«Vi finner at de største eksportørene til EU i mindre grad er avhengige av EØS-avtalens vilkår, sammenlignet med et eventuelt innhold i en moderne bilateral handelsavtale.»

Menon Business Economics

Rapporten *Norge og EØS: Handelsmønstre
og rammer for samhandel i EØS-avtalen*

Menon-publikasjon nr 17/2013

Takk for oppmerksomheten

www.neitileu.no

